

Реферат на тему
Особливості розвитку
романтизму у Франції Німеччині Англії

Роботу виконала
Учениця 9 класу
Баламутівського НВК
Марчук Олександра
2016 року

Романтизм – не просто перший за часом виникнення й один із найважливіших художніх напрямків і стилів XIX століття. Цим терміном можна визначити цілу культуру, загальне світовідчуття історичної епохи, що почалася після Великої французької революції. У цьому сенсі романтизм проявляє себе не тільки в літературі й взагалі в мистецтві, але й у всіх сферах суспільної свідомості: науці, філософії, релігії, політиці, навіть у побуті. Як майже будь-яке значне культурне явище, романтизм не являє собою чогось абсолютно цільного з постійним набором специфічних рис - він дуже різноманітний у своїх національних, жанрових, хронологічних різновидах. У марксистському літературознавстві існувала бінарна типологія: романтизм ділили на революційний і реакційний, прогресивний і консервативний, активний і пасивний. Такий підхід небезпідставний, однак він надто спрощує явище й надає йому ненаукову оцінку характеристики, тому його варто визнати вкрай умовним і застарілим.

Хронологічні рамки романтизму характеризуються відносною одночасністю початку (1790-і роки) і невизначеністю завершення (1820–1830-і – в Англії й Німеччині, 1870–1880-і – у Франції).

Соціально-політичні передумови романтизму лежать у революційних потрясіннях кінця XVIII століття: Війна за незалежність в Америці 1775–1783 р. й, головне, Велика французька революція 1789–1794 р. Її емоційне переживання, а потім осмислення її досвіду, її наслідків зіграли вирішальну роль у виникненні й розвитку романтичного світогляду. На короткий час революція створила ілюзію загального звільнення від багатовікового рабства, полону зовнішніх обставин, людина відчула себе всесильною. Майже всі ранні романтики замолоду були апологетами революції, однак незабаром наступило протверезіння. По-перше, багатьох відвернув від революції яacobinський терор. По-друге, свободи, принесені революцією, як виявилось, відносилися зовсім не до сфери духу, коріше до повсякденного буття: вони зовсім не заважали суспільству ставати міщанським, філістерським. У цій ситуації для багатьох романтиків різних поколінь роль ідейного заступника революції зіграла особистість Наполеона, що домігся своїми військовими перемогами слави романтичного генія в політиці.

Естетичні джерела романтизму – це насамперед сентименталізм, що створив апологію індивідуального почуття, і різні варіанти передромантизму: пейзажна медитативна поезія, готичний роман і наслідування середньовічних поетичних пам'ятників.

Слід сказати окремо про філософські передумови. Почасти це вже Руссо з його природною людиною, культом природи й критикою цивілізації. Прямим попередником романтиків у цій сфері став Й.Г.Фіхте, що створив у своєму “Науковченні” (1794) концепцію абсолютного “я”, чиє буття єдино безперечне, а увесь інший світ (“не-я”) є продуктом його діяльності - мислення. Ф.В.Шеллінг створив свою систему діалектики природи вже на підставі романтичних ідей.

Один з основних ознак романтизму – культ особистості, тобто героя, що не просто усвідомив своя самоцінність, як у сентименталістів, а активного суб'єкта, що визначає й формує навколишню дійсність. Проблема особистості – центральна для романтиків.

Світобачення особистості характеризується романтичним двосвіттям – відчуттям глибокого розриву між досконалістю ідеалу, бачення якого принципово суб'єктивне, і низькою прозаїчною дійсністю, що нівелює індивідуальність, що зводить поняття про щастя до обивательського комфорту. Буржуазність, або філістерство, - явище дуже агресивне, що претендує на всеохопність, тому романтики різними способами намагаються йому протидіяти. Іноді це проявляється у формі прямого бунту, суспільної боротьби (як, скажімо, у Байрона). Але частіше романтичний заколот проти щоденності означає просто її ігнорування, відхід від її в древні часи (Середньовіччя), що розуміють як золотий вік, або в екзотичні країни Сходу чи Півдня, населення яких ще не отруєно духом буржуазності, або в містичну релігійність, або у всепоглинаючу любов. Найбільш універсальним засобом порятунку від протиріч буття, втіленням ідеалу стає мистецтво, що займає одне з найважливіших місць у романтичній ідеології.

Французький романтизм сформувався пізніше, ніж англійський і німецький. Статус загальнонаціонального явища він набув лише у 20-х рр. XIX ст. Каталізатором розвитку романтизму завжди ставав розвиток буржуазних настроїв у суспільстві. На заміну феодальним, релігійним цінностям прийшли цінності інші. Відмовившись від суворого давнього Бога, люди після революційної епохи створили нового кумира - грошового, який ніяким чином не міг задовольнити художньо налаштовані душі. Так було в Англії на початку індустріальної революції, так було в Німеччині, де геніальна особистість вимушена була усамітнитися, відгородити себе від світу філістерів. Ставлення до буржуа у Франції на початку XX ст. було іншим: там буржуа виступили революційною силою, вони проливали кров на барикадах, героїчно руйнуючи жорстокий світ абсолютизму. Тому на відміну від англійського і німецького, французький романтизм не відмовлявся від реальності, навпаки - він її стверджував як реальність героїчну. Мова йшла про сучасне суспільство і сучасного героя. Романтичні ідеї Франції навіть не припускали відокремленості художника від сучасності, яка була романтичною сама по собі. Жермена де Сталь, Шатобріан, Костан, Балланш, Сенанкур, не дивлячись на критику спадщини "філософів" (так у Франції насмішливо називали просвітників) наслідують Вольтеру, Дідро і Руссо у плані активного втручання у життя силою публіцистичного слова. Вони пишуть трактати про політику, про суспільну мораль, про ставлення літератури до суспільних установ. І ця заінтересованість у злобі дня не залишить французький романтизм ніколи. До політики прийде навіть "серафічний" Ламартин, корифеї французького романтизму Гюґо і Жорж Санд будуть постійно виступати як політичні і соціальні художники, створять жанр соціального роману. Хоча на пізньому етапі розвитку саме французький романтизм зробить ґрунт для виникнення напрямку "мистецтва заради мистецтва" (Бодлер, Леконт де Ліль, Флобер, Ґотьє), який в свою чергу виступить

шляху письменника. Чудернацька композиція книги уявляє собою біографію kota і історію придворного життя у карликовому німецькому князівстві, яких надано паралельно через цікавий прийом змішання дбайливо збережених мемуарів Мурра і макулатурних листів "якогось капельмейстера Крейсlera", перемішаних і позабутих. Кіт використав закинуті на горище записки вже померлого музиканта і на зворотній стороні аркушів "створив" власний твір. Фрагментарність записок Іоганнеса Крейсlera надає роману об'ємність, багатовимірність, тим паче, що у макулатурні листи вписується декілька сюжетних ліній. Образ Мурра у гротесковому плані відображає психологію німецького філістера і психологію матеріального світу взагалі. Крейслер - образ частково автобіографічний, він, також, як і автор є професійним музикантом і одночасно письменником, мандрує різними німецькими князівствами та ніде не знаходить притулку. Гофман, навіть передає деякі риси власного трагічного кохання (через історію стосунків між Крейслером та Юлією). Вони по черзі читають свої твори і представляють чотири різних естетичних позиції. Але всіх їх об'єднує шанований ними образ відлюдника Серапіона і вимога: фантазія є реальнішою за дійсність. Гофман включив до збірки твори різних років: тут є новели на історичну тему ("Дождь и догареса"), новели про музикантів і художників ("Фермата", "Артусова зала") і осяяна святом казка "Лузгунчик, або Мишачий король", яка навічно увійшла у коло дитячого читання, і яку вславив своєю музикою П. Т. Чайковський